

засобом в руках ворожих йому сил, залежати від влади і капіталу заможних людей» [1, с.285-286].

Оскільки світоглядні та ідеологічні преференції населення в цілому і соціально-економічні орієнтації зокрема, опосередковуються не тільки поколінськими відмінностями, але і відмінностями між різними доходними групами, між людьми з різним статусом зайнятості, типом підприємства, на якому вони працюють, рівнем освіти, типом населеного пункту, в кому вони живуть і т.д., подальший розвиток заявленої нами проблематики бачиться при максимальному врахуванні соціально-демографічних та інших значимих факторів (макроекономічних, рівень здоров'я населення і т.д.), які впливають на соціально-економічні погляди громадян, в їх динаміці та взаємозв'язку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Беленок А. Динамика социально-экономических трансформаций украинского общества в оценках возрастных групп. *Соціальні виміри суспільства*: зб.наукових праць. Вип. 1 (12). К.: Інститут соціології НАНУ, 2009. С.276–302.

УДК 331.522.4-043.83:332.12:338.244.47

Мироненко Б. В.

аспірант, Одеський національний технологічний університет

Козак К. Б.

д. е. н., доцент, професорка,

Одеський національний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПРИКЛАДІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Сьогодні переважна більшість територіальних громад в Україні, незважаючи на наявність законодавчо передбаченого права, не можуть вирішувати питання місцевого значення повною мірою. Причини, що пояснюють таку ситуацію наступні: недостатність бюджетних коштів, відсутність необхідної інфраструктури, кваліфікованих кадрів тощо, але їх наявність призводить до того, що значна частина сільських та селищних громад «левоу» частку питань місцевого значення не можуть вирішувати належним чином, зокрема, утримувати приміщення та будівлі комунальної власно-

сті, здійснювати збір та вивезення побутових відходів, будувати та ремонтувати дороги, забезпечувати благоустрій сільських територій тощо. Таким чином, більшість об'єднаних територіальних громад сьогодні в Україні залишаються неспроможними або мають низьку спроможність до формування та розвитку власного людського потенціалу, а також створення задля цього відповідних сприяючих умов [1, с. 33-34].

В централізованій плановій економіці потенціал території визначався тільки ресурсним потенціалом, а поняття ресурсного потенціалу збігалось з поняттям ресурсів, в основному природно-сировинними, фізичними, людськими та фінансовими ресурсами. Питання природно-ресурсного потенціалу територій на відповідній науковій основі детально розроблені ще в часи планової економіки [2, с. 232].

Рис. 1. Основні складові потенціалу територіальної громади

*розроблено авторами на основі джерела [3, с. 33-35]

Проте величина ресурсного потенціалу визначається не тільки кількісними характеристиками відповідних складових ресурсів, але й характером їх взаємодії. Ресурсний та організаційний потенціал формують стратегічний потенціал території. При переході до ринкової економіки, трансформації території у відкриту систему необхідні механізми й інструменти адаптації до постійних змін зовнішнього середовища, ефективної дії на зовнішні чинники та відповідного реагування на фактори зовнішнього середовища, які формують ринковий потенціал території (що зображено на рис. 1).

Важливо пригадати складові спроможної територіальної громади, що здатна формувати власний людський потенціал та сприяти його розвитку, умовно можна поділити на дві групи: потенційні та функціональні [4, с. 56]. До потенційної складової варто віднести наступні критерії (рис.2).

Складові потенційної групи	наявність необхідної інфраструктури;
	наявність достатніх фінансових ресурсів та джерел їх утворення;
	наявність кваліфікованих людських ресурсів (кадрів);
	наявність певного обсягу повноважень у представницького органу місцевого самоврядування, обраного громадою;
	наявність активно налаштованої частини територіальної громади, які беруть участь у вирішенні низки питань її життєдіяльності.

Рис.2. Складові потенційної групи спроможної громади

*розроблено авторами на основі джерела [4, с. 56]

Наявність потенційних ознак спроможної територіальної громади здебільшого може не відчуватися мешканцями населених пунктів, що входять до складу відповідної громади. Такі ознаки мають кількісні та якісні характеристики, які не завжди є видимі для громадян. Їх можна розглядати як важливі умови здійснення ефективного місцевого самоврядування та забезпечення життєдіяльності громади [5, с. 30]. До функціональних ознак необхідно віднести такі (рис.3).

Складові функціональної групи	дієвий вплив активної частини територіальної громади на діяльність органу місцевого самоврядування та його посадових осіб;
	реальне вирішення переважної більшості питань місцевого значення, що належить до компетенції відповідної ради, у т.ч. й через надання низки публічних послуг членам територіальної громади.

Рис. 3. Складові функціональної групи спроможної громади

*розроблено авторами на основі джерела [4, с. 56]

Зміст цих ознак полягає у тому, що громада ефективно використовує не лише свій місцевий потенціал у вигляді майна, фінансів, людських ресурсів (кадрів), повноважень, але й інструменти впливу на органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб, здійснює повноцінне місцеве самоврядування та забезпечує потреби мешканців відповідних населених пунктів [6, с. 72]. Так, нові можливості місцевих бюджетів унаслідок запровадження таких нових надходжень, як відрахування з продажу підакцизних товарів та податку на нерухомість юридичних осіб сприяли появі в місцевих бюджетах додаткових ресурсів, які можна було використати на покращення місцевої інфраструктури та, зокрема, на створення умов щодо формування людського потенціалу громад, що у майбутньому буде сприяти підвищенню ефективності роботи кожної громади. Сьогодні місцеве самоврядування в Україні є дійсно вмотивованим для того, щоб розвивати місцеву економіку і таким чином збільшувати свою фінансову спроможність та задовольняти потреби громад [7, с. 12].

Так, наприклад, можливо припустити, що у сільській місцевості спроможною територіальною громадою потенційно може стати укрупнена громада, що вимагає проходження процедури добровільного об'єднання. Отже, враховуючи позитивний європейський досвід, щодо створення умов формування та розвитку людського потенціалу з урахуванням всіх особливостей кожної окремої громади та за рахунок реформ місцевого самоврядування що передбачає об'єднання територіальних громад, як найдієвіший спосіб їх перетворення у спроможні громади, які будуть здатні формувати й розвивати власний людський потенціал.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гураль П. Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: автореф. дис. д-ра юрид. наук : спец. : 12.00.01 / П. Ф. Гураль. Львів, 2019. 40 с.
2. Дерій Ж.В. Регіональна парадигма якості життя та людського розвитку. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2013. № 4. С. 229-237.
3. Курій Л.О. Управління людським потенціалом регіону. *Вісник Хмельницького національного університету*. №5, Т.1, 2019. — С. 32-35.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень. К. 2017. 110 с.

5. Мартинова Л. Б. Людський потенціал та його значення у соціально-економічному розвитку країни. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»* № 2(6), Vol.2, February 2016. с. 29-32.

6. Балдич Н., Гринчук Н., Ходько Н. та ін. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування. Київ, 2020. 102 с.

7. Гізело О. Інвестиції в людський капітал як умова соціального розвитку України. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2015. № 1. С. 11–14.

УДК 331.101.5:330.142(005.96)

Назарова Г.В.

д.е.н., професор кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Руденко В.О.

аспірант, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ'ЄКТ ВПЛИВУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

З поширенням цифрових технологій головною вимогою сучасного суспільства є зміна характеру праці, у тому числі підвищення ролі інтелектуальної творчості, зміна характеру зайнятості, підвищення загальних вимог до освіти та кваліфікації. Досвід розвинених країн свідчить, що в контексті цифрової економіки високо цінуються знання, інформація та творчість, а також уміння їх своєчасно обробляти, подавати та використовувати.

Цифрові технології трансформують людський капітал, висуваючи нові вимоги до освіти. У зв'язку з цим, відповідно до потреб цифрової економіки, необхідно реформувати систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, щоб сприяти розвитку інноваційних можливостей людського капіталу.

Таким чином сучасний глобальний ринок праці — це складна, багатокомпонентна та динамічна система, що піддається перманентному впливу інформаційних технологій, що, своєю чергою, тягне за собою зміни у змісті процесу праці, його організації, структурі зайнятості, соціально-трудових відносинах, а також вимагає формування принципово нових компетенцій працівника. Цифрові технології створили абсолютно специфічний процес праці, внесли свої зміни до всіх його елементів: предмета праці, засобів праці, технології, організації та результату праці.